

Inspectie van het Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Stg. Vrijescholen ZW Nederland

Onderzoek bestuur en scholen

Vierjaarlijks onderzoek

Datum vaststelling: 5 december 2018

Samenvatting

Minstens één keer in de vier jaar onderzoekt de onderwijsinspectie ieder schoolbestuur in Nederland. Het vierjaarlijks onderzoek is dit jaar uitgevoerd bij het bestuur van Stichting Vrijescholen ZWN. We hebben onderzocht of het bestuur op zijn scholen zorgt voor onderwijs van voldoende kwaliteit en of het financieel in staat is om ook in de toekomst goed onderwijs te blijven verzorgen.

Wat gaat goed?

Het onderwijs op de onderzochte scholen voldoet aan de kwaliteitseisen die wij aan elke Nederlandse school stellen. Het bestuur en de scholen zorgen ervoor dat leerlingen zich breed kunnen ontwikkelen. Dit doen zij met periodeonderwijs. Deze lessen bevorderen de algemene ontwikkeling van leerlingen en maakt hen nieuwsgierig naar de wereld. Dit onderwijs bieden de scholen aan in een doorlopende leerlijn. Deze loopt vanaf de eerste klas van de basisschool tot aan het jaar dat leerlingen examen doen in het voortgezet onderwijs.

De Stichting Vrijescholen ZWN realiseert de eigen doelen binnen de kaders van de financiële mogelijkheden. Het financieel beheer van het bestuur is op orde.

Wat moet beter?

De Vrije School voor primair onderwijs moet het onderwijs beter afstemmen op de onderwijsbehoeften van leerlingen. De Vrije School voor voortgezet onderwijs moet in de Programma's van Toetsing en Afsluiting (PTA's) duidelijker verwoorden welke onderdelen van het examenprogramma in de schoolexamens worden getoetst.

Wat kan beter?

Het bestuurlijk zicht op de ontwikkeling van leerlingen en wat leraren daaraan doen, kan beter. Dit zicht ontstaat door na te gaan of de doelen voor hoofd, hart en handen gehaald worden.

De leraren op beide onderzochte scholen hebben bij de vaklessen moeite om een goede balans te vinden tussen het programma af te krijgen, te zorgen voor goede resultaten en om interessant en uitdagend les te geven. Het bestuur kan hen ondersteunen door na te gaan wat leraren nodig hebben bij het geven van vaklessen.

**Bestuur: Stichting Vrijescholen
Zuidwest Nederland**
Bestuursnummer: 95785

Aantal scholen onder bestuur: 4

Totaal aantal leerlingen: 2691

Lijst met onderzochte scholen: Vrije School Den Haag voor primair en voortgezet onderwijs

BRIN: 05WB, 16TV

Bij de school voor primair onderwijs en de afdeling vmbo-gt kunnen de resultaten beter en is het wenselijk dat de kwaliteit van de lessen en de bestrijding van hiaten in kennis en vaardigheden op de korte termijn verbetert.

Inhoudsopgave

1.	Opzet vierjaarlijks onderzoek	5
2.	Resultaten onderzoek op bestuursniveau	8
3.	Resultaten verificatieonderzoek	15
	3.1. De Vrije School, primair onderwijs	15
	3.2. De Vrije School Den Haag, voortgezet onderwijs	19
4.	Reactie van het bestuur	25

1. Opzet vierjaarlijks onderzoek

Het doel van het onderzoek

Het bestuur en de inspectie hebben afgesproken dat in het vierjaarlijks onderzoek twee kwaliteitsbeelden van de Stichting Vrijescholen ZWN getoetst worden. Het eerste kwaliteitsbeeld betreft de basiskwaliteit van het bestuurlijk handelen en van de kwaliteit van het onderwijs. Hierbij wordt uitgegaan van de onderzoekskaders 2017 van de sectoren primair onderwijs en voorgezet onderwijs. Het tweede kwaliteitsbeeld gaat over de kwaliteit van het periodeonderwijs en waarbij wij uitgaan van de doelen en kwaliteitsnormen van de Stichting Vrijescholen ZWN.

De Stichting Vrijescholen ZWN biedt onderwijs aan dat een evenwichtige en brede persoonlijke ontwikkeling van het kind en de jongvolwassene tot gevolg moet hebben. Uitgangspunt is dat deze ontwikkeling verder gaat dan het aanleren van cognitieve vaardigheden en zich ook richt op de vorming van de leerling in sociaal, persoonlijk en kunstzinnig opzicht. Voor de Stichting Vrijescholen ZWN is het achterliggende doel dat bij leerlingen het vermogen tot zelfontwikkeling is gevormd waardoor zij zelf betekenis en richting geven aan hun leven.

Het onderzoek naar de realisatie van basiskwaliteit en van de eigen aspecten van kwaliteit geeft antwoord op de volgende vraag: is de sturing op kwaliteit op orde en is er sprake van deugdelijk financieel beheer? Het onderzoek wordt uitgevoerd aan de hand van vier deelvragen:

1. Heeft het bestuur doelen afgesproken met de scholen, heeft het voldoende zicht op de onderwijskwaliteit en stuurt het op de verbetering van de onderwijskwaliteit?
2. Heeft het bestuur een professionele kwaliteitscultuur en functioneert het transparant en integer?
3. Communiceert het bestuur actief over de eigen prestaties en ontwikkelingen en die van zijn scholen?
4. Is het financieel beheer deugdelijk?

Werkwijze op bestuursniveau

De inspectie heeft in 2018 op 11 september, 19 september en 4 oktober het bestuurlijk onderzoek uitgevoerd. Het onderzoek bestond uit het verzamelen van informatie over het bestuurlijk zicht op de basiskwaliteit van het onderwijs en de vormgeving en resultaten van het periodeonderwijs. Hiervoor zijn documenten bestudeerd en zijn gesprekken gevoerd met het bestuur, de raad van toezicht, de medezeggenschapsraad en de schoolleiding van een basisschool en een school voor voortgezet onderwijs. Dit leverde kwaliteitsbeelden op die wij op twee scholen hebben getoetst. Nadat deze toetsing was uitgevoerd hebben wij een oordeel op bestuursniveau over de kwaliteitszorg, de kwaliteitscultuur en verantwoording en dialoog gegeven.

Werkwijze op schoolniveau

De inspectie heeft in 2018 op 14 september en 19 september de kwaliteitsbeelden van het bestuur getoetst op de Vrije School Den Haag voor voortgezet onderwijs en op 4 oktober op de Vrije School Den Haag voor primair onderwijs. De kwaliteitsbeelden toetsten wij aan onze bevindingen over het aanbod (OP1), het didactisch handelen (OP3), de toetsing (OP8) en de leerresultaten (OR1).

Het kwaliteitsbeeld van het bestuur over de basiskwaliteit van het onderwijs toetsten wij door middel van het voeren van gesprekken met leraren, leerlingen en de schoolleiding en het uitvoeren van lesobservaties bij vaklessen. Het kwaliteitsbeeld van het bestuur over het periodeonderwijs hebben wij op de volgende wijze getoetst:

1. We hebben van 26 leerlingen (verspreid over de onder-, midden en bovenbouw) periodeschriften, kunstwerken en de beoordelingen van hun leraren bestudeerd. Dit deden wij met behulp van de cognitieve taxonomie van Bloom ("hoofd"), de affectieve taxonomie van Krahtwohl, Bloom en Masia ("hart") en de psychomotorische taxonomie van Dave ("handen"). Hiermee hebben wij het kwaliteitsbeeld over de realisatie van Vrijesschooldoelen en de kwaliteit van de toetsing gecontroleerd.
2. We hebben met 8 oud-leerlingen gesproken over hun vermogen tot zelfontwikkeling en de betekenis daarvoor voor studie en werk. Hiermee hebben wij het kwaliteitsbeeld gecontroleerd dat bij leerlingen uiteindelijk het vermogen tot zelfontwikkeling wordt gevormd waardoor zij zelf betekenis en richting geven aan hun leven.
3. De helft van de (oud) leerlingen zat vanaf klas 1 op de Vrijesschool en de andere helft vanaf klas 7. Door deze twee categorieën leerlingen met elkaar te vergelijken hebben wij het kwaliteitsbeeld over de doorlopende leerlijn getoetst.
4. We hebben lessen periodeonderwijs geobserveerd en met leerlingen en leraren gesproken om de kwaliteit van het onderwijs (aanbod, didactisch handelen en toetsing) te beoordelen. Hiermee hebben wij getoetst of het onderwijsproces voldoet aan de criteria die moeten zorgen voor de realisatie van de brede ontwikkeling van hoofd, handen en hart.

Tot slot hebben wij de informatie over het aanbod (OP1), het didactisch handelen (OP3), de toetsing (OP8) en de leerresultaten (OR1) gebruikt om de basiskwaliteit en de eigen aspecten van kwaliteit te beoordelen of te waarderen.

Standaard	Onderzocht
Kwaliteitszorg en ambitie	
KA1 Kwaliteitszorg	•
KA2 Kwaliteitscultuur	•
KA3 Verantwoording en dialoog	•
Financieel beheer	
FB1 Continuïteit	•
FB2 Doelmatigheid	
FB3 Rechtmatigheid	•

2. Resultaten onderzoek op bestuursniveau

In dit hoofdstuk geven we de resultaten weer van het onderzoek op bestuursniveau: de oordelen op de standaarden in de gebieden Kwaliteitszorg en ambitie en Financieel beheer.

In onderstaande figuur zijn de resultaten samengevat. Te zien is wat de oordelen zijn op de twee onderzochte kwaliteitsgebieden op bestuursniveau. Ook is weergegeven in hoeverre onze oordelen overeenkomen met het beeld dat het bestuur zelf heeft van de gerealiseerde kwaliteit op de scholen en in hoeverre het beleid van het bestuur doorwerkt tot op schoolniveau.

Oordelen op bestuursniveau voor de gebieden Kwaliteitszorg en ambitie en Financieel beheer

Het beeld van het bestuur over de kwaliteit komt niet overeen met het beeld van de inspectie

Het beeld van het bestuur komt volledig overeen met het beeld van de inspectie

Het beleid van het bestuur werkt niet door tot op school/opleidingsniveau

Het beleid van het bestuur werkt volledig door tot op school/opleidingsniveau

Samenvattend oordeel

Is de sturing op kwaliteit op orde en is er sprake van deugdelijk financieel beheer?

Het bestuur heeft een voldoende helder beeld van de basiskwaliteit

van het onderwijs op de onderzochte scholen. Het zicht op de school voor voortgezet onderwijs is ruim voldoende en dat op de school voor primair onderwijs is krap voldoende.

Het bestuur en de schoolleiders zorgen er voor dat leerkrachten en leraren bevoegd en bekwaam zijn en werken vanuit een doorlopende leerlijn aan de brede ontwikkeling van hun leerlingen.

Het bestuur verantwoordt zich over de kwaliteit van het onderwijs en voert een dialoog met ouders, leerlingen, leerkrachten en leraren.

De Stichting Vrijescholen ZWN heeft een deugdelijk financieel beheer en heeft voldoende middelen om de continuïteit en de ontwikkeling van het onderwijs te waarborgen. We zien op de korte of middellange termijn geen risico's voor de financiële continuïteit.

2.1. Kwaliteitszorg en ambitie

In de onderstaande tabel geven wij de oordelen en/of waarderingen weer op de standaarden van het kwaliteitsgebied Kwaliteitszorg en ambitie, waarbij wij antwoorden geven op drie deelvragen.

 Kwaliteitszorg en ambitie	O	V	G
KA1 Kwaliteitszorg		•	
KA2 Kwaliteitscultuur		•	
KA3 Verantwoording en dialoog		•	

In het eerste vierjaarlijks onderzoek op bestuursniveau geven we in het funderend onderwijs geen oordeel op het kwaliteitsgebied Kwaliteitszorg en ambitie. We geven alleen een oordeel op de drie standaarden afzonderlijk. Aan de hand van deze oordelen geven we een kwalitatieve beschrijving van het kwaliteitsgebied.

Heeft het bestuur doelen afgesproken met de scholen, heeft zij voldoende zicht op de onderwijskwaliteit en stuurt zij op de verbetering van de onderwijskwaliteit (KA1)?

De bestuurlijke kwaliteitszorg beoordelen wij als voldoende. Er is een werkend systeem van kwaliteitszorg waarmee het bestuur zicht en grip heeft op de basiskwaliteit van het onderwijsproces en de onderwijsresultaten. Het bestuur bewaakt de realisatie van doelen van het periodeonderwijs door middel van afspraken over de lessentabel, het aanbod en het didactisch handelen. Het bestuur kan het zicht en de grip op de realisatie van het periodeonderwijs vergroten door een systematischer analyse van informatie. Daarom waarderen wij zicht en grip op het periodeonderwijs als "kan beter".

Zicht en grip op de basiskwaliteit

Het bestuur heeft ruim voldoende zicht en grip op de basiskwaliteit van het onderwijs en de leerresultaten van de school voor voortgezet onderwijs. Op de school zelf wordt informatie verzameld over de onderwijskwaliteit door middel van lesobservaties, tevredenheidsonderzoeken en gesprekken met ouders en leerlingen. De leerresultaten worden op het niveau van klassen en leerjaren geanalyseerd en met normen vergeleken. Deze informatie wordt geanalyseerd door de school en de uitkomsten worden gedeeld met het bestuur. Daarnaast verzamelt het bestuur zelf ook informatie over de onderwijskwaliteit door periodiek externe audits uit te laten voeren en door periodiek voortgangsgesprekken met de schoolleiding te voeren. Dat het bestuur een gedetailleerd zicht heeft op de onderwijskwaliteit wordt bevestigd door de vergelijking van onze bevindingen met die van het bestuur. Deze komen volledig met elkaar overeen. Ook zagen wij dezelfde verbeterpunten als het bestuur.

Het zicht en grip op de basiskwaliteit van het onderwijs en de leerresultaten van de school voor primair onderwijs is krap voldoende. Het bestuur heeft zijn verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het onderwijs genomen, nadat bleek dat de schoolontwikkeling dreigde te stagneren. Het beeld van het bestuur over de kwaliteit van het onderwijs komt overeen met onze bevindingen.

De beschikbare informatie over de leerresultaten en de leskwaliteit analyseren het bestuur en de school op een weinig samenhangende manier. Daardoor is het zicht op noodzakelijke verbetermogelijkheden gering en zijn de gevolgen van de leskwaliteit en de begeleiding zijn voor de leerprestaties en de ontwikkeling van klassen niet scherp in beeld. Daar komt bij dat sommige leraren goed Vrijeschoolonderwijs en voldoende basiskwaliteit als een tegenstelling ervaren. Discussies in het team hebben het karakter van een herhaling van standpunten gekregen en daardoor wordt een stagnerende schoolontwikkeling steeds meer een realiteit. Deze ontwikkelingen hebben de schoolleiding en het bestuur aangezet om hun aansturing te evalueren. Dit leidde tot het besluit dat externe hulp nodig is om de kwaliteit van het onderwijs op orde te brengen.

Zicht en grip op het periodeonderwijs

Op voorhand wisten wij dat het niet mogelijk zou zijn om het bestuurlijk beeld over het periodeonderwijs en de leerresultaten te toetsen. Het bestuurlijk beeld is gebaseerd op de visie van het Vrijeschoolonderwijs hoe de ontwikkeling van leerlingen verloopt, eigen waarnemingen en het narratief van leraren en leerlingen. Om de representativiteit van een dergelijk kwalitatief beeld te toetsen is een grootschalig onderzoek nodig. Dat overstijgt de rol en taakstelling van de inspectie. Wat wij wel kunnen doen is vanuit onze opdracht om de kwaliteit van het onderwijs te bevorderen laten zien hoe de leerresultaten van het periodeonderwijs in beeld gebracht

kunnen worden. Dit kan het bestuur en de scholen helpen bij hun zoektocht om meer zicht en grip te krijgen op het periodeonderwijs.

Heeft het bestuur een professionele kwaliteitscultuur en functioneert het transparant en integer (KA2)?

Voldoende basiskwaliteit

De professionele cultuur beoordelen wij als voldoende. Aan wettelijke eisen, zoals het handelen volgens de code bestuur, het zorgen voor bevoegd en bekwaam personeel wordt voldaan. Er is sprake van een gemeenschappelijke visie op het mensbeeld, het onderwijs, de rolverdeling tussen leraren en de schoolleiding en op de normen en waarden van de Vrijescholen Zuidwest Nederland.

De professionele cultuur waarborgt de kwaliteit van het periodeonderwijs goed

Wij waarderen de eigen aspecten van de professionele cultuur als voldoende. Het sterke punt van de onderzochte scholen is dat leraren op een hoogstaande manier gestalte geven aan het periodeonderwijs. Het verbeterpunt is dat leraren moeite hebben om de vaklessen aan hun eigen maatstaven te laten voldoen.

De Stichting Vrijescholen ZWN legt het primaat van het onderwijs bij de leraren en stimuleert hen om initiatieven te nemen. Het resultaat valt af te lezen aan de hoogstaande kwaliteit van het periodeonderwijs. Veel leraren kunnen hun eigen lessen vanuit een doorgaande leerlijn vormgeven en op een inspirerende manier overbrengen. De professionele cultuur kan een verdere ontwikkeling krijgen door leraren verantwoording af te laten leggen over de leerresultaten bij het periodeonderwijs.

De keuze om elke schooldag periodeonderwijs te geven, heeft gevolgen voor de vaklessen. Wij zagen dat leraren op de onderzochte scholen moeite hebben met het vinden van een goede balans tussen "het programma afkrijgen", "zorgen voor goede toetsresultaten" en "interessante en uitdagende vaklessen geven". Het bestuur kan bijdragen aan dit zoekproces door samen met leraren een toekomstperspectief voor de vaklessen op te stellen en na te gaan wat zij nodig hebben om deze lessen op een hoger plan te brengen.

Communiqueert het bestuur actief over de eigen prestaties en ontwikkelingen en die van zijn scholen (KA3)?

De verantwoording en dialoog beoordelen wij als voldoende. De Stichting Vrijescholen ZWN verantwoordt zich over de resultaten in het jaarverslag en maakt duidelijk aan welke verbeteringen de school werkt. Het bestuur toetst regelmatig bij ouders, leerlingen en leraren of aanpassingen in het beleid of de kwaliteit van het onderwijs nodig zijn. De communicatie over de ontwikkeling van hoofd, hart en handen kan concreter worden als de leerresultaten van het periodeonderwijs in beeld zijn gebracht.

2.2. Financieel beheer

Wij baseren ons oordeel over het kwaliteitsgebied Financieel beheer op de beoordeling van de onderliggende standaarden voor financiële continuïteit en rechtmatigheid.

Financieel beheer	V
	O V
FB1 Continuïteit	•
FB3 Rechtmatigheid	•

Financiële continuïteit

In onderstaande tabel zijn de financiële kengetallen van het bestuur uit de jaarverslaggeving over de afgelopen en de toekomstige drie jaren afgezet tegen de signaleringswaarden die wij gebruiken in onze jaarlijkse risicodetectie. De kengetallen in deze tabel zijn ontleend aan het bestuursverslag 2016.

Kengetallen	Indicatie	Realisatie			Prognose		
		2014	2015	2016	2017	2018	2019
Liquiditeit (current ratio)	< 0,75	1,23	1,38	1,81	1,85	2,14	2,44
Solvabiliteit 2	< 0,30	0,49	0,58	0,61	0,64	0,67	0,70
Weerstandvermogen	< 5%	20,22%	21,20%	17,49%	18,85%	20,24%	21,56%
Huisvestingsratio	> 10%	8%	9%	7%	nvt	nvt	nvt
Rentabiliteit	< 0%	3,59%	2,57%	1,51%	1,89%	1,75%	1,75%

Wij beoordelen de financiële continuïteit als 'voldoende'. De tabel bevat geen indicatie van financiële risico's voor de continuïteit van het onderwijs binnen nu en twee jaar. Ons onderzoek bevestigde dat beeld. In de meerjarenbegroting in het bestuursverslag 2017 is te zien dat de financiële kengetallen tot en met 2020 nog steeds een gunstig financieel beeld vormen.

Financiële doelmatigheid

Wij geven geen oordeel over de financiële doelmatigheid. Wel gaan wij zo nodig het gesprek aan over onderwerpen die de doelmatigheid raken. Bij de Stichting Vrijescholen ZWN kwamen de volgende onderwerpen aan de orde:

Verantwoording in de continuïteitsparagraaf

- Bij de meerjarenbegroting zijn toelichtingen opgenomen over ontwikkeling van het weerstandsvermogen. De omvang van het weerstandsvermogen neemt de komende jaren nog toe, waarover is toegelicht dat de financiële middelen in 2017 en daarna worden ingezet voor investeringen en projecten ten behoeve van het onderwijs. Deze toelichting versterkt de informatiewaarde van de meerjarenbegroting.
- De toelichtingen over risicobeheer zijn nog beperkt. In het bestuursverslag is wel vermeld hoe een systeem voor risicobeheer is opgezet maar de werking hiervan is niet toegelicht. In het bestuursverslag 2017 heeft het bestuur toelichtingen vermeld over de werking van risicobeheer. Hierin wordt nu alleen nog aandacht gegeven aan financieel risicobeheer, maar dit beschouwen we als een goede aanzet.

Verantwoording van de middelen voor passend onderwijs

De verantwoording over deze middelen in het bestuursverslag 2016 is beperkt. Het is daarin niet duidelijk hoe het bestuur de ontvangen gelden voor passend onderwijs ten goede laat komen aan de ondersteuningsbehoefte van leerlingen. We verwachten dat besturen in bestuursverslagen verantwoorden welke middelen zij hebben ontvangen, hoe deze zijn ingezet en of de beoogde effecten zijn bereikt. Het is dan ook positief te zien dat in het bestuursverslag 2017 meer toelichtingen zijn opgenomen over besteding van deze middelen.

Toezicht op doelmatige aanwending van rijksmiddelen

In het verslag van de raad van toezicht is niet vermeld hoe zij toezien op doelmatigheid van bestedingen, wat een van hun wettelijke taken is (artikel 24e1 van de Wvo). Op basis van voorschriften voor de verantwoording in de regeling jaarverslaggeving onderwijs, wordt verwacht dat de raad van toezicht zich verantwoordt over zijn taken en over de resultaten daarvan. Aan de raad is de vraag voorgelegd hoe hij toeziet op de doelmatigheid van de besteding van middelen. Daarop is tijdens het onderzoek aangegeven, dat in het intern toezichtkader is beschreven op welke wijze hij toeziet op de rechtmatigheid en doelmatigheid, en dat de visie van de stichting op het realiseren van onderwijskwaliteit daarbij leidend is. De raad van toezicht licht in zijn verslag onder meer toe, dat hij niet alleen via formele informatievoorziening uit het bestuur aan informatie komt,

maar ook via informele gesprekken met de medezeggenschapsraad en met andere functionarissen in de organisatie. Wij waarderen positief dat in het bestuursverslag 2017 is te lezen dat het intern toezicht in het afgelopen jaar heeft gewerkt aan verdieping van zijn werkzaamheden.

Financiële rechtmatigheid

We beoordelen de financiële rechtmatigheid voor de Stichting Vrijescholen ZWN als 'voldoende'. Wij baseren ons hierbij op de bevindingen van de instellingsaccountants uit het eerstelijnstoezicht op de financiën van het onderwijs. Daarnaast speelt aanvullende informatie een rol, zoals signalen en (lopende) onderzoeken op het gebied van de financiële rechtmatigheid. In het onderzoek bij de Stichting Vrijescholen ZWN leidt de weging van de beschikbare informatie tot een positief oordeel.

2.3. Afspraken over vervolgtoezicht

Tekortkoming	Wat verwachten wij van het bestuur?	Wat doen wij?
Het didactisch handelen van 05WB voldoet niet aan artikel 8, eerste lid, WPO.	Wij verwachten dat het bestuur ervoor zorgt dat binnen een jaar de kwaliteit van het didactisch handelen voldoende is.	Wij gaan bij het volgende bestuursgericht onderzoek na of de verbetering is doorgevoerd.
16TV-00		
De PTA's van de afdelingen vmbo-gt, havo en vwo van 16TV voldoen niet aan artikel 31, lid 2a, Eindexamenbesluit VO	Wij verwachten dat het bestuur ervoor zorgt dat de PTA's voor 1 oktober 2019 voldoen aan de wettelijke eisen.	Wij gaan bij het volgende bestuursgericht onderzoek na of de verbetering is doorgevoerd.

3. Resultaten verificatieonderzoek

In dit hoofdstuk leest u onze bevindingen van het onderzoek op de Vrije School Den Haag voor primair en voortgezet onderwijs.

Op beide scholen hebben wij het aanbod, het didactisch proces, de toetsing en de onderwijsresultaten beoordeeld. Wij hebben het aanbod als goed gewaardeerd en het didactisch proces, de toetsing en de resultaten als voldoende. De basisschool ontvangt een herstelopdracht voor het afstemmen van het onderwijs op de behoeften van leerlingen.

3.1. De Vrije School, primair onderwijs

Onderwijsproces	O	V	G
OP1 Aanbod			<i>g</i>
OP3 Didactisch handelen		•	
OP8 Toetsing en afsluiting		•	

Hieronder bespreken we drie standaarden uit het kwaliteitsgebied Onderwijsproces. Bij elke standaard maken we onderscheid tussen basiskwaliteit en eigen aspecten van kwaliteit. Bij basiskwaliteit baseren wij ons op het Onderzoekskader primair onderwijs 2017 en voor de eigen aspecten van kwaliteit sluiten wij aan bij de doelen en normen van de school.

Aanbod

De kwaliteit van het aanbod op de Vrije School Den Haag voor primair onderwijs waarderen wij als goed. Het aanbod voldoet aan de basiskwaliteit en aan de eigen aspecten van kwaliteit wordt op overtuigende wijze voldaan.

Basiskwaliteit

De Vrije School Den Haag biedt leerlingen een aanbod aan dat kerndoelen en de referentieniveaus voor taal en rekenen afdekt. In verschillende lessen worden leerlingen voorbereid op het functioneren in een pluriforme samenleving. Ook worden zij voorbereid op de vervolgstap naar het voortgezet onderwijs. Oudleerlingen die doorstroomden naar de Vrije School Den Haag voor voortgezet onderwijs bevestigen dat de basisschool hen goed voorbereidde op deze stap, waardoor zij continuïteit in het leren en de schoolsfeer ervaarden.

Eigen aspecten van kwaliteit

De Vrije School Den Haag beoogt een doorlopende leerlijn voor het periodeonderwijs die uitgaat van ontwikkelingsfasen die leerlingen doormaken. Elk leerjaar moet daarom een aanbod hebben dat stapsgewijs werkt aan de vergroting van kennis, inzicht

en vaardigheden. Dit aanbod moet de nieuwsgierigheid van leerlingen naar de wereld en de dingen om hen heen vergroten en hen stimuleren tot een harmonieuze ontwikkeling van hoofd, hart en handen.

Wij hebben gezien dat het periodeonderwijs voldoet aan de eisen die de school en het bestuur stelt. Leraren konden toelichten hoe de genoemde eisen een rol speelden bij de ontwikkeling van hun aanbod. Ook konden zij hun leerlijn toelichten vanuit de ontwikkelingsfasen die leerlingen doormaken. In elke les van het periodeonderwijs zagen wij een inhoud die in overeenstemming was met het geschetste beeld en onderwijsvormen die hoofd, hart en handen stimuleerden. Oudleerlingen bevestigden dat het periodeonderwijs op de basisschool hen heeft geholpen om nauwkeurig en verzorgd te werken en hen ook vaardig heeft gemaakt bij het verwerken van gesproken informatie en het beheersen van elementaire technische vaardigheden. Terugkijkend noemen zij vooral hun onbevangenheid als kenmerkend voor hun basisschoolperiode. Het periodeonderwijs op de Vrije School Den Haag kwalificeren wij als verdiepend en uitdagend.

Didactisch handelen

De kwaliteit van het didactisch handelen op de Vrije School Den Haag voor primair onderwijs beoordelen wij als krap voldoende. De school ontvangt een herstelopdracht, gericht op de afstemming van de lessen op de leerlingenpopulatie, om te voldoen aan de eisen die geformuleerd zijn in artikel 8, eerste lid, WPO. Het periodeonderwijs voldoet aan de eigen aspecten van kwaliteit.

Basiskwaliteit

De kwaliteit van het didactisch handelen stelt de meeste leerlingen in staat tot leren en ontwikkelen. Leerlingen krijgen een goede uitleg van de lesstof, leraren zorgen voor een leerklimaat dat leerlingen aanzet tot leren en zij krijgen geschikte opdrachten om de lesstof te verwerken. Deze uitleg, lesstof en opdrachten richten zich op het midden van de klas en daardoor komen de onderwijsbehoeften van langzamere en snellere leerlingen in het gedrang. Daarom ontvangt de school een herstelopdracht.

Eigen aspecten van kwaliteit

Het didactisch handelen bij het periodeonderwijs hebben wij als voldoende gewaardeerd. Bij deze waardering zijn wij uitgegaan van de kwaliteitseisen die de Vrije School Den Haag stelt aan het didactisch handelen om een evenwichtige ontwikkeling van hoofd, hart en handen mogelijk te maken.

Het didactisch handelen in het periodeonderwijs voldoet aan de eisen van de school zelf. Leerlingen hebben een actieve rol, leraren boeien leerlingen met hun verhalen en zij helpen leerlingen door voordoen, maar ook door het stellen van goede leervragen. Minder duidelijk is

hoe het didactisch handelen de verwerving van taal- en rekenvaardigheden ondersteunt. In het periodeonderwijs blijken leraren vanuit verschillende uitgangspunten te werken die gevolgen hebben voor de verwerving van taal- en rekenvaardigheden. Leraren zijn meerdere jaren bij dezelfde klas en daarom is het extra belangrijk dat de school bewaakt dat leraren een goede aanpak volgen bij het periodeonderwijs voor taal en rekenen.

Toetsing en afsluiting

De toetsing en afsluiting hebben wij voldoende gewaardeerd. De eigen kwaliteitseisen waarden wij ook als voldoende.

Basiskwaliteit

De Vrije School Den Haag voor primair onderwijs zorgt ervoor dat alle leerlingen in klas 6 een eindtoets maken. Tussentijds neemt de school ook toetsen af en gebruikt de uitkomsten om de leerlingen voor te bereiden op een keuze voor het vervolgonderwijs. De school kan meer gebruik maken van de informatie uit deze toetsen. Deze kunnen gebruikt worden om achterstanden op te sporen, te beoordelen of de leerprestaties overeenkomen met de verwachtingen die de school van hen heeft en om te beoordelen of verschillen tussen klassen gerelateerd zijn aan de manier van lesgeven.

Eigen aspecten van kwaliteit

De school beoogt rapporten en getuigschriften met een beoordeling in woorden die ingaat op de brede ontwikkeling van elke leerling. Hieronder wordt de werkhouding, het sociaal gedrag, de kunstzinnige vorming en de ontwikkeling op basisvaardigheden verstaan. Aan het einde van elk leerjaar wordt van leraren gevraagd om op een persoonlijke manier invulling te geven aan hun kijk op de leerling.

Leraren hebben een positieve toon en richten zich op een persoonlijke manier tot hun leerlingen. Wel verschillen zij enigszins in hun benadering. De ene leraar gaat dieper in op de brede ontwikkeling van de leerling en geeft feedback op wat een leerling kan doen om de volgende stap te zetten. De andere leraar geeft vooral feedback gericht op inzet, motivatie en het meedoen in de klas. Deze manier van beoordelen en feedback geven sluit aan op wat de Vrije School Den Haag beoogt met hun onderwijs: leraren gaan op een positieve manier in op de ontwikkeling van hun leerlingen en werken vanuit een persoonlijke overtuiging.

Onderwijsresultaten	O	K	V	G
OR1 Resultaten			●	

Hieronder behandelen wij de standaard resultaten uit het kwaliteitsgebied Onderwijsresultaten. Bij basiskwaliteit baseren wij ons op het Onderzoekskader primair onderwijs 2017 en voor de eigen aspecten van kwaliteit sluiten wij aan bij de doelen en normen van de Vrije School Den Haag.

De resultaten van de Vrije School Den Haag voor primair onderwijs beoordelen wij als voldoende. Deze liggen boven de norm, maar de school nadert de grens van onvoldoende resultaten. De informatie van de school over de leerresultaten van het periodeonderwijs geeft ons onvoldoende houvast om te bepalen in welke mate de leerdoelen van het periodeonderwijs worden gerealiseerd.

Basiskwaliteit

De resultaten liggen boven de norm, maar de schooljaren 2016/2017 en 2017/2018 laten een onvoldoende resultaat zien. De school heeft een begin gemaakt met het analyseren van hiaten en moet de stap om de kwaliteit van de reken- en taallessen te beoordelen nog maken. Het is noodzakelijk dat een dergelijke analyse voor de klassen uit het zesde leerjaar wordt gemaakt en dat bij hiaten op korte termijn herstelacties worden uitgevoerd.

Eigen aspecten van kwaliteit

De Vrije School Den Haag voor primair onderwijs brengt de resultaten van het periodeonderwijs niet helder in beeld. Daardoor kunnen wij niet goed beoordelen in welke mate de school de doelen op het gebied van hoofd, hart en handen realiseert.

Om ons toch een beeld te vormen van de eigen resultaten hebben wij de school 8 leerlingen uit klas 6 laten selecteren. Van hen hebben wij periodeschriften en kunstwerken uit verschillende leerjaren bekeken waar zij trots op zijn. Dit maakt dat wij geen representatief beeld willen schetsen of verstrekkende conclusies kunnen trekken over de realisatie van de Vrijeschooldoelen. Wel zien wij een ontwikkeling, zoals de Vrijeschool Den Haag die ook voor zich ziet.

Met behulp van de cognitieve taxonomie van Bloom ("hoofd"), de affectieve taxonomie van Krathwohl, Bloom en Masia ("hart") en de psychomotorische taxonomie van Dave ("handen") hebben we de resultaten van de 16 geselecteerde leerlingen in kaart gebracht.

1. De periodeschriften uit de eerste leerjaren bevatten tekeningen en teksten die duidelijk laten zien dat de fijne motoriek in ontwikkeling is. Vanaf klas 2 zien we veel schrijfoefeningen, het maken van rekensommen en het op bescheiden schaal zelf maken van gedichtjes en verhaaltjes. In het derde leerjaar worden de teksten langer en komt

de context bij rekenen aan de orde. De kunstwerken laten zien dat leerlingen leren werken met verschillende soorten materialen, kleuren en vormen. Een beoordeling met de taxonomieën valt moeilijk te maken, omdat de leerlingen op een elementair niveau werken.

2. De periodeschriften uit de hogere leerjaren bevatten steeds langere teksten, uitwerkingen van rekensommen in de context en dictaten. De schriften zijn stuk voor stuk uiterst verzorgd. Mooie tekeningen, duidelijke handschriften en een goede indeling van teksten. Grammaticaal en rekenkundig zijn de schriften behoorlijk op orde, maar niet geheel foutloos. Wij hebben weinig verschillen in beheersingsniveaus gezien en dat komt doordat leerlingen vooral de lesstof volgen. Zij maken dictaten, lossen sommen op en tonen individualiteit bij het maken van tekeningen, gedichtjes en verhalen. Wij zien dat de nadruk ligt op navertellen, toelichten en oplossen, maar ook op nauwkeurigheid en nauwgezetheid. Bij het tonen van hun individualiteit viel ons een zekere onbevangenheid op: sprookjesfiguren, dieren en vrolijke kleuren waren vaak aanwezig. Bij de kunstwerken zagen we wel enige verschillen tussen leerlingen. Sommige leerlingen combineren technieken en bedenken zelf het ontwerp. Andere leerlingen laten zien dat zij technieken beheersen en goed kunnen observeren door voorbeelden te kopiëren. Uit dit alles leiden wij af dat leerlingen open staan voor wat de leraren zeggen en interesse tonen in hun kijk op de wereld.

3.2. De Vrije School Den Haag, voortgezet onderwijs

Onderwijsproces	O	V	G
OP1 Aanbod			<i>h</i>
OP3 Didactisch handelen		•	
OP8 Toetsing en afsluiting		•	

Hieronder bespreken we drie standaarden uit het kwaliteitsgebied Onderwijsproces. Bij elke standaard maken we onderscheid tussen basiskwaliteit en eigen aspecten van kwaliteit. Bij basiskwaliteit baseren wij ons op het Onderzoekskader voortgezet onderwijs 2017 en voor de eigen aspecten van kwaliteit sluiten wij aan bij de doelen en normen van de school.

Aanbod

De kwaliteit van het aanbod op de Vrije School Den Haag, afdelingen vmbo-gt, havo en vwo, waarden wij als goed. Op alle afdelingen voldoet het aanbod aan de basiskwaliteit en aan de eigen aspecten van kwaliteit wordt op overtuigende wijze voldaan.

Basiskwaliteit

De Vrije School Den Haag bereidt de leerlingen goed voor op het vervolgonderwijs en de samenleving. Het programma is dekkend voor de examenprogramma's en uit de leerresultaten blijkt dat de leerlingen voldoende kennis en vaardigheden verwerven. Voor leerlingen met achterstanden is er extra les waarin zij meer uitleg krijgen en hulp op maat (remedial teaching). Bij verschillende vakken worden leerlingen voorbereid op het functioneren in een pluriforme samenleving. In een doorlopende leerlijn vindt voorbereiding op het maken een keuze voor studie en beroep plaats.

Eigen aspecten van kwaliteit

De Vrije School Den Haag beoogt een doorlopende leerlijn voor het periodeonderwijs die uitgaat van ontwikkelingsfasen die leerlingen doormaken. Elk vak moet daarom voor de midden- en bovenbouw een aanbod hebben dat stapsgewijs werkt aan de vergroting van kennis, inzicht, vaardigheden en zelfbeschikking. Dit aanbod moet bovendien vakoverstijgende elementen bevatten (bijvoorbeeld exacte vakken in combinatie met maatschappijwetenschappen) om de toepassingsmogelijkheden van vakkennis te ontdekken of om het begrip van de wereld te vergroten.

Wij hebben gezien dat het periodeonderwijs voldoet aan de eisen die de school en het bestuur stelt. Leraren konden toelichten hoe de genoemde eisen een rol speelden bij de ontwikkeling van hun aanbod. Ook konden zij hun leerlijn toelichten vanuit de ontwikkelingsfasen die leerlingen doormaken. In elke les van het periodeonderwijs zagen wij een inhoud die in overeenstemming was met het geschetste beeld. Het periodeonderwijs op de Vrije School Den Haag kwalificeren wij als verdiepend en uitdagend.

Didactisch handelen

De kwaliteit van het didactisch handelen op de Vrije School Den Haag, afdelingen vmbo-gt, havo en vwo, beoordelen wij als ruim voldoende. Het didactisch handelen voldoet aan de wettelijke eisen en dit geldt

ook voor het voldoen aan de eigen aspecten van kwaliteit.

Basiskwaliteit

De kwaliteit van het didactisch handelen stelt de meeste leerlingen in staat tot leren en ontwikkelen. Leerlingen krijgen een goede uitleg van de lesstof, leraren zorgen voor een leerklimaat dat leerlingen aanzet tot leren en zij krijgen geschikte opdrachten om de lesstof te verwerken. Ook is het leerlingen doorgaans duidelijk welk doel de leraar voor ogen heeft. Wel kunnen de leraren meer nagaan of de lesdoelen door alle leerlingen worden gehaald. Door dit te doen krijgen leraren beter zicht op de aansluiting van hun lessen op de leerlingen. Leraren zoeken naar wegen om de vaklessen levendiger te maken, maar de beschikbare lestijd en de omvang van de lesstof staat naar hun beleving oplossingen in de weg.

Eigen aspecten van kwaliteit

Het didactisch handelen bij het periodeonderwijs hebben wij als goed of als voldoende gewaardeerd. Vooral het didactisch handelen bij de kunstvakken in het periodeonderwijs hebben wij als goed gewaardeerd. Het didactisch handelen bij de andere vakken hebben wij minimaal als voldoende beoordeeld. Bij deze waardering zijn wij uitgegaan van de kwaliteitseisen die de Vrije School Den Haag stelt aan het didactisch handelen om een evenwichtige ontwikkeling van hoofd, hart en handen mogelijk te maken.

Het didactisch handelen in het periodeonderwijs leidt tot lessen met diepgang. Leraren maken de lesstof interessant door verbindingen met andere disciplines te leggen, goede denkvragen te stellen aan leerlingen en door verwerkingsopdrachten te geven die goed aansluiten op het periodedoel. Het didactisch handelen van de leraren stimuleert leerlingen in de middenbouw om zich te verdiepen in de lesstof en in de bovenbouw om eigen voorkeuren te gaan volgen. In beide gevallen kunnen zij op de steun van de leraren rekenen.

De kwaliteit van het didactisch handelen bij veel lessen voor kunstvakken die bijwoonden waardeerden wij als goed. Bij kunstvakken krijgen leerlingen uitdagende opdrachten die zij als leerzaam en stimulerend voor hun ontwikkeling ervaren. Vrijwel alle leerlingen krijgen feedback op hun technische of creatieve vaardigheden en wordt hen duidelijk gemaakt wat zij moeten doen om de volgende stap te zetten of om de basistechnieken beter te leren beheersen of toe te passen.

Toetsing en afsluiting

De toetsing en afsluiting hebben wij voldoende gewaardeerd. De eigen kwaliteitseisen waarden wij als goed. Omdat er een herstelopdracht voor de toetsing wordt gegeven, geven wij echter het oordeel voldoende.

Basiskwaliteit

De Vrije School Den Haag heeft een examenreglement dat aan de wettelijke eisen voldoet en een PTA dat daar niet volledig aan voldoet. De school ontvangt een herstelopdracht om het PTA in overeenstemming te brengen met artikel 31, lid 2a van het Eindexamenbesluit VO. In de PTA's van de school wordt niet duidelijk genoeg aangegeven welke onderdelen van het examenprogramma in het schoolexamen worden getoetst.

Eigen aspecten van kwaliteit

Leraren maken rapporten en getuigschriften met een beoordeling in woorden en daarbij gaan zij in op de ontwikkeling van elke leerling. Zij geven aan het einde van elk leerjaar op een persoonlijke manier invulling aan hun kijk op de leerling. In de middenbouw reflecteren leraren op de werkhouding (inzet, studievaardigheden) en de beheersing van de basis (kennis, technieken). In de bovenbouw verschuift de aandacht van de leraren naar het feedback geven op het denkvermogen en de meningsvorming van leerlingen. Wij hebben gezien dat deze beoordelingen overeenkomen met de feedback van leraren op de periodeschriften. De manier van beoordelen en feedback geven sluit overtuigend aan op wat de Vrije School Den Haag beoogt met hun onderwijs: leraren waarderen het oprecht dat leerlingen zich op een wenselijke manier ontwikkelen en zij stimuleren hen op een positieve manier leerlingen om een volgende stap te zetten.

Onderwijsresultaten	O	K	V	G
OR1 Resultaten			•	

Hieronder behandelen wij de standaard resultaten uit het kwaliteitsgebied Onderwijsresultaten. Bij basiskwaliteit baseren wij ons op het Onderzoekskader voortgezet onderwijs 2017 en voor de eigen aspecten van kwaliteit sluiten wij aan bij de doelen en normen van de Vrije School Den Haag.

De resultaten van de Vrije School Den Haag, afdelingen vmbo-gt, havo en vwo, beoordelen wij als voldoende. Deze liggen boven de norm. De informatie van de school over de leerresultaten van het periodeonderwijs geeft ons onvoldoende houvast om te bepalen in welke mate de leerdoelen van het periodeonderwijs worden gerealiseerd.

Basiskwaliteit

De resultaten van de afdelingen vmbo-gt, havo en vwo liggen boven de norm. Daarbij valt op dat meer dan een kwart van de leerlingen op een hoger niveau uitstroomt dan de basisschool adviseerde. Dit is vooral van toepassing op leerlingen met een havo of havo/vwo-

advies. De twee veranderingen die de Vrije School Den Haag doorvoerde, deelname aan het centraal examen voor de vmbo-gt leerlingen en het direct plaatsen van leerlingen met een havo-advies in het havo, hebben vooral hun sporen nagelaten in de bovenbouwresultaten van het vmbo-gt. De gemiddelde cijfers op het centraal examen dreigen onder de norm uit te komen en er is een trend dat te veel leerlingen doubleren. Deze trend wil de school doorbreken door middel van een realistischer toelatingsbeleid en een versterking van de didactische kwaliteit.

Bij het havo is daarentegen een verbetering van de bovenbouwresultaten zichtbaar. Het aantal doublanten is spectaculair afgenomen, doordat leerlingen niet via het vierde leerjaar vmbo gt naar het vierde leerjaar havo gaan. De eerste lichting heeft bovendien een examenresultaat dat boven de norm ligt. Dit laatste neemt voor een deel de angst bij de school weg dat de wettelijke cursusduur het realiseren van voldoende resultaten op de examens en het realiseren van de eigen leerdoelen in de weg staat.

Eigen aspecten van kwaliteit

De Vrije School Den Haag brengt de resultaten van het periodeonderwijs niet helder in beeld. Daardoor kunnen wij niet goed beoordelen in welke mate de school de doelen op het gebied van hoofd, hart en handen realiseert.

Om ons toch een beeld te vormen van de eigen resultaten hebben wij de school 16 leerlingen en 8 oud-leerlingen laten selecteren. De helft van deze leerlingen zit vanaf klas 1 op de Vrije School en de andere helft vanaf klas 7. Van 16 leerlingen hebben wij periodeschriften en kunstwerken bekeken waar zij trots op zijn. Dit maakt dat wij geen representatief beeld willen schetsen of verstrekkende conclusies kunnen trekken over de realisatie van de Vrijeschooldoelen.

Het mini-onderzoek onder leerlingen en oud-leerlingen leverde het volgende beeld op over de realisatie van de Vrijeschooldoelen. Oud-leerlingen geven aan dat zij in vergelijking met hun studiegenoten betere metacognitieve vaardigheden en een bredere algemene kennis hebben. Zij vinden dat het periodeonderwijs een belangrijke bijdrage heeft geleverd aan hun ontwikkeling en dat zij goed in staat zijn om belangrijke keuzes te maken.

Met behulp van de cognitieve taxonomie van Bloom ("hoofd"), de affectieve taxonomie van Krathwohl, Bloom en Masia ("hart") en de psychomotorische taxonomie van Dave ("handen") hebben we de resultaten van de 16 geselecteerde leerlingen in kaart gebracht. Wij hebben geen verschillen tussen leerlingen die vanaf klas 1 of vanaf klas 7 de Vrije School bezochten en daarom geven wij onze bevindingen in zijn geheel weer:

1. De leerlingen uit de middenbouw lieten in hun periodeschriften zien dat zij nauwkeurig werken en oog hebben voor details. Dit bleek uit hun tekeningen en in de teksten streefden zij naar volledigheid en door het gebruik van eigen woorden dat zij begrip aan het ontwikkelen zijn. Bij deze leerlingen lag het accent op denkvaardigheden als citeren, samenvatten en beredeneren. In hun kunstwerken lieten de leerlingen zien dat zij de basistechnieken beheersen. Vaak ging het om het kunstwerken die zij van een voorbeeld namaakten.

2. De leerlingen uit de bovenbouw lieten in hun periodeschriften zien dat zij nog steeds nauwkeurig werken en oog blijven houden voor details, maar daar voegden zij eigen standpunten en beschouwingen vanuit hun wereldbeeld aan toe. Bij deze leerlingen werd zichtbaar dat zij de lesstof met persoonlijke waarden wisten te verbinden en zich een eigen mening aan het vormen waren. In hun kunstwerken zagen wij combinaties van technieken die in een aantal gevallen op een eigen ontwerp waren gebaseerd.

4. Reactie van het bestuur

Bestuurlijke reactie

Het bestuur van de stichting Vrijescholen Zuidwest Nederland heeft veel waardering voor de gedegen voorbereiding en de poging van de inspectie om de vrijescholen te begrijpen en te waarderen op basis van de eigen uitgangspunten. Dit heeft geleid tot een consistent rapport, waarbij voor het eerst in de geschiedenis de inspectie een oordeel heeft gegeven over het periodeonderwijs. Het feit dat dit een positief oordeel (“goed”) is waarderen wij zeer: dit sluit goed aan bij ons eigen beeld.

Ook de gesprekken die de inspectie heeft gevoerd met de verschillende geledingen in de school zijn als open en constructief ervaren.

Op twee punten geeft de inspectie aan dat een verbetering noodzakelijk is: wij erkennen dit en er zijn reeds vergaande stappen gezet om dit te realiseren. Ook de overige aanbevelingen die de inspectie doet zijn waardevol en worden ter harte genomen.

Met betrekking tot twee aspecten uit het rapport willen wij nog een kanttekening maken:

- De inspectie constateert dat het lastig is voor leraren om een goede balans te vinden tussen ‘het programma af’ krijgen, goede resultaten en interessant en uitdagend lesgeven. De inspectie adviseert het bestuur om na te gaan wat leraren nodig hebben bij het geven van vaklessen.

Het spanningsveld waar de inspectie op duidt, is een direct gevolg van de hoge ambitie die vrijescholen hebben: zij beogen, in termen van Biesta, een opbrengst die op het gebied van Kwalificatie boven het landelijk gemiddelde ligt. Daarnaast hechten de scholen veel belang aan de twee andere aspecten van onderwijskwaliteit: socialisatie en subjectwording. Als het eerste aspect op orde is, hebben leraren veel ruimte om te komen tot een optimale balans tussen de drie aspecten. Dit levert een vol programma op en vraagt veel van de leraren. Het advies van de inspectie kan tot een verdieping van dit gesprek leiden, met dien verstande dat de vrijeschool hecht aan de autonomie van de leraar met betrekking tot de inrichting van zijn lessen.

- De inspectie heeft bij de beoordeling van de eigen kwaliteitsaspecten van het vrijeschoolonderwijs gebruik gemaakt van de taxonomie van Bloom. Dit is een waardevolle invalshoek, maar deze sluit slechts ten dele aan bij de door de vrijeschool gehanteerde kwaliteitseisen. Daarbij komt dat wij het antroposofisch mensbeeld vertaald hebben naar pedagogisch didactisch handelen waar docenten in worden opgeleid. Wij realiseren ons dat wij op dit moment onvoldoende operationele criteria hebben, waarmee noch wij noch de inspectie deze aspecten kan beoordelen op een wijze die goed aansluit bij de kwaliteitsaspecten van de vrijeschool. Op dit moment ontwikkelen wij een werkwijze samen met andere stichtingen van vrijescholen, waarbij wij beter in staat zijn om de eigen

kwaliteit te volgen. Wij gaan er vanuit dat de inspectie bij een volgend bezoek aan zal sluiten bij deze werkwijze.

Inspectie van het Onderwijs
Postbus 2730, 3500 GS Utrecht
T-algemeen 088 6696000
T-loket (voor vragen) 088 6696060

